LOKALNIE · RECENZJA

MICHNIK NIEPEŁNY – O „DEMIURGU” ROMANA GRACZYKA

Michał Kozłowski · 5 października 2021

Roman Graczyk, *Demiurg. Biografia Adama Michnika*, Zona Zero, Warszawa 2021, ss. 680.

Nową książkę Romana Graczyka zacząłem czytać z pewną dozą nieufności, pamiętając niedosyt i w sumie rozczarowanie biografiami Tadeusza Mazowieckiego i Wiesława Chrzanowskiego tego Autora. Biografia tytułowego demiurga to historia życia Adama Michnika, który niewątpliwie zasługuje na niejedną książkę. To historia jednego z liderów polskiej opozycji, a później w III RP całego środowiska polityczno-dziennikarskiego. Dodajmy lidera fatalnego – dla wszystkich, którzy mu się nie podporządkowali i weszli z nim w spór. Opisanie takiego ciekawego życiorysu jest jednak zadaniem o tyle ambitnym, co niebezpiecznym – łatwo bowiem wpaść w pułapkę uproszczeń.

W książce moim zdaniem dość słabo opisano rodzinę bohatera. Nie dowiemy się z niej w jaki sposób matka Adama, Helena Michnik (1903-1969), znalazła się po wojnie w Polsce. Autor nie zainteresował się też zupełnie przyrodnim bratem Jerzym (1929-2020), który był z zawodu elektromechanikiem. Po 1957 r. wyemigrował z Polski do Izraela, a następnie do USA. Wbrew temu co pisze Roman Graczyk, inny przyrodni brat głównego bohatera, Stefan Michnik (1929-2021), nie ukończył „Duraczówki”. Centralna Szkoła Prawnicza im. Teodora Duracza szkoliła cywili, kapitan Stefan Michnik ukończył zaś Oficerską Szkołę Prawniczą. Zabrakło szerszej charakterystyki Ozjasza Szechtera, który był przecież traktowany przez młodego Adama jak autorytet. Słabo jest też także opisane dzieciństwo głównego bohatera. Inną słabością książki są oszczędne informacje o życiu prywatnym Adama Michnika. Nie to, że ich nie ma, ale te przedstawione w pracy są jedynie sygnałem, iż musiało być ono dość burzliwe.

Zupełnie mizernie wyglądają też elementy biografii po 1990 r. Należy je bezwzględnie uznać za najsłabszy fragment książki. Są one bowiem analizą polityki Michnika, przynoszą niewiele informacji o samym bohaterze. Opis ostatnich trzydziestu lat, który stanowi prawie połowę pracy, dotyczy w dużej mierze historii „Gazety Wyborczej”. Kogo za kilkanaście lat będzie interesował passus o zmianach personalnych w portalu gazeta.pl?

Natomiast bezwzględnie ciekawe są rozdziały o działalności Adama Michnika w opozycji PRL. Nie przynoszą one jednak nowych faktów czy interpretacji. Narracja przynosi sporo faktografii osadzonej ciekawie w dziejach PRL. Warto przypomnieć, iż niestety nie dysponujemy wieloma biografiami głównych postaci opozycji demokratycznej. Książka ma jednak sporo braków w odniesieniu do literatury. Zabrakło chociażby odniesień do pracy Krzysztofa Persaka o Henryku Hollandzie, Łukasza Garbala o Janie Józefie Lipskim czy pracy o czerwcu 1976 autorstwa Pawła Sasanki. Dużym minusem jest też niewykorzystanie

głośnego wywiadu Michała Cichego z Adamem Michnikiem z 2008 r. Warto jednak pamiętać, że nie jest to przecież praca naukowa (brak wstępu, bibliografii). Pomimo wskazanych minusów książkę warto przeczytać. Rekomenduję ją zwłaszcza tym czytelnikom, którzy mają małe pojęcie o historii PRL. Po lekturze sami sobie wyrobią zdanie, czy Adam Michnik był tytułowym demiurgiem.

fot.: twitter

Oryginał: https://nlad-kopia1113.instawp.site/michnik-niepelny-o-demiurgu-romana-graczyka/

WSPÓŁTWÓRZ NOWY ŁAD

Za Nowym Ładem stoją czytelnicy, którzy dorzucają się do jego istnienia. Dołącz do nich — jednorazowo, w kwocie, która Ci odpowiada.

DOŁĄCZAM

wspieram.nlad.pl

Zeskanuj, aby wesprzeć